

**SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI ADAPTIV RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI
BO'LAJAK PEDAGOGLARNING KASBIY MOSLASHUVCHANLIGINI
SHAKLLANTIRISH
(INGLIZ TILI MISOLIDA)**

Mamadjonova Nilufar Shukurjonovna

Namangan davlat chet tillari instituti

Annotatsiya: Mazkur maqolada sun'iy intellekt (SI) asosidagi adaptiv raqamli platformalar orqali bo'lajak pedagoglarning kasbiy moslashuvchanligini shakllantirish masalasi IMRAD tuzilmasi asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida adaptiv platformalarning imkoniyatlari, ularning pedagogik samaradorligi hamda mavjud muammolar o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, SI texnologiyalari pedagoglarning kasbiy mobilligini oshirishda muhim omil bo'lib, shu bilan birga infratuzilma, etik va metodik muammolarni hal etishni talab qiladi.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, adaptiv raqamli platformalar, kasbiy moslashuvchanlik, ingliz tili o'qitish, raqamli ta'lim, etik muammolar.

Аннотация: В данной статье рассматривается формирование профессиональной адаптивности будущих педагогов с использованием адаптивных цифровых платформ на основе искусственного интеллекта (ИИ) в рамках структуры IMRAD. В исследовании анализируются возможности адаптивных платформ в процессе подготовки преподавателей английского языка, их педагогическая эффективность, а также существующие проблемы. Результаты показывают, что технологии ИИ являются важным фактором повышения профессиональной мобильности педагогов, однако требуют решения инфраструктурных, этических и методических вопросов.

Ключевые слова: искусственный интеллект, адаптивные цифровые платформы, профессиональная адаптивность, обучение английскому языку, цифровое образование, этические проблемы.

Abstract: This article examines the development of professional adaptability of future teachers through artificial intelligence (AI)-based adaptive digital platforms within the IMRAD structure. The study analyzes the capabilities of adaptive platforms in the process of training English language teachers, their pedagogical effectiveness, and existing challenges. The findings indicate that AI technologies play a significant role in enhancing teachers' professional mobility; however, they also

require addressing infrastructural, ethical, and methodological issues.

Keywords: artificial intelligence, adaptive digital platforms, professional adaptability, English language teaching, digital education, ethical issues.

1. Kirish

Zamonaviy raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim tizimida tub o'zgarishlarga olib kelmoqda. Xususan, adaptiv raqamli platformalar (Adaptive Learning Platforms – ALPs) o'quvchilarning individual ehtiyojlari, bilim darajasi va o'rganish uslubiga mos ravishda o'quv jarayonini tashkil etish imkonini bermoqda (Zawacki-Richter et al., 2019). Bunday platformalar real vaqt rejimida tahlil, baholash va fikr-mulohaza berish orqali shaxsiy o'quv traektoriyasini yaratadi.

Bo'lajak pedagoglarning kasbiy moslashuvchanligi — bu ularning o'zgaruvchan raqamli muhitga moslashish, yangi texnologiyalarni integratsiya qilish va o'quv jarayonini individuallashtirish qobiliyatidir. Ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida bu ayniqsa dolzarb bo'lib, chunki til o'rganish individual yondashuvni talab etadi.

Mazkur tadqiqotning maqsadi — SI asosidagi adaptiv platformalar orqali bo'lajak pedagoglarning kasbiy moslashuvchanligini shakllantirish tendensiyalari va muammolarini aniqlash hamda ularni hal etish yo'llarini asoslashdir.

2. Metodlar

Tadqiqot kompleks yondashuv asosida olib borilib, quyidagi metodlardan foydalanildi:

2.1. Adabiyotlar tahlili

Sun'iy intellekt, adaptiv ta'lim va ingliz tilini o'qitish bo'yicha zamonaviy ilmiy manbalar (2020–2025 yillar) tizimli ravishda o'rganildi va umumlashtirildi.

2.2. Kontent-tahlil

Duolingo, ELSA Speak, Grammarly, MagicSchool.ai, Pearson MyEnglishLab va Twee for Teachers kabi platformalarning funksional imkoniyatlari tahlil qilindi.

2.3. Taqqoslash metodi

An'anaviy o'qitish metodlari bilan SI asosidagi adaptiv platformalar orqali o'qitish yondashuvlari o'rtasidagi farqlar aniqlashtirildi (Hwang & Tu, 2021).

2.4. Analitik yondashuv

O'zbekiston ta'lim tizimi kontekstida raqamli transformatsiya jarayonlari va "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi doirasidagi islohotlar tahlil qilindi. Tadqiqot obyekti — bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlash jarayoni.

Predmeti—SI asosidagi adaptiv platformalar orqali kasbiy moslashuvchanlikni rivojlantirish mexanizmlari.

3. Natijalar

Tadqiqot natijalari SI asosidagi adaptiv platformalarning pedagogik jarayonga sezilarli ijobiy ta'sirini ko'rsatdi.

3.1. Zamonaviy tendensiyalar

Quyidagi asosiy tendensiyalar aniqlandi:

- Ta'limning individuallasuvi — adaptiv platformalar orqali har bir o'quvchiga mos o'quv traektoriyasi yaratilmoqda;
- Avtomatlashtirilgan baholash — yozma va og'zaki nutq real vaqtda tahlil qilinmoqda (Chen et al., 2020);
- Raqamli pedagogikaning rivojlanishi — SI vositalari o'qituvchining kasbiy faoliyatini kengaytirmoqda;
- Uzluksizkasbiyrivojlanish—pedagoglardoimiy ravishdagi yangi texnologiyalarni o'zlashtirishga majbur.

3.2. Kasbiy moslashuvchanlikka ta'siri

Adaptiv platformalar bo'lajak pedagoglarda:

- raqamli kompetensiyalarni shakllantiradi (Redecker, 2017);
- TPACK ko'nikmalarini rivojlantiradi;
- individual yondashuvni qo'llash imkonini beradi;
- o'quv jarayonini samarali boshqarish qobiliyatini oshiradi.

3.3. Amaliy imkoniyatlar Platformalar orqali:

- individual dars rejalari avtomatik yaratiladi;
- xatolar tahlil qilinadi va darhol fikr bildiriladi;
- talaffuz va grammatika rivojlantiriladi;
- o'qituvchining ish yuklamasi kamayadi (Chen et al., 2020).

3.4. Asosiy muammolar

Tadqiqot davomida quyidagi muammolar aniqlandi:

- ✓ raqamli tengsizlik va infratuzilma muammolari;
- ✓ o'qituvchilarning SI savodxonligi pastligi;
- ✓ ma'lumotlar xavfsizligi va etik muammolar;
- ✓ algoritmik tarafkashlik (bias);
- ✓ SI ga ortiqcha bog'liqlik
- ✓ kmahalliy kontekstga moslashuv muammolari (Mirzayev, 2025) .

Muhokama

Natijalar shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt asosidagi adaptiv platformalar ta'lim tizimini transformatsiya qiluvchi kuchli vosita hisoblanadi. Ular o'quv jarayonini individuallashtirish orqali samaradorlikni oshiradi va pedagoglarning kasbiy rivojlanishiga xizmat qiladi.

Biroq, bu jarayonda bir qator muhim cheklovlar mavjud. Eng avvalo, pedagoglarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirmasdan turib, SI texnologiyalarini samarali joriy etish qiyin. Shu sababli, o'qituvchilarni tayyorlash tizimida SI savodxonligini rivojlantirish ustuvor yo'nalishga aylanishi zarur.

Bundan tashqari, etik muammolar — ma'lumotlar maxfiyligi, algoritm shaffofligi va AI tarafkashligi — jiddiy e'tibor talab qiladi. Ushbu muammolarni hal etish uchun normativ-huquqiy baza va etik standartlarni ishlab chiqish muhimdir.

Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat shuki, SI pedagogni to'liq almashtirmaydi. Aksincha, u pedagog faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida xizmat qiladi. Insoniy muloqot, motivatsiya va tarbiyaviy ta'sir har doim ustuvor bo'lib qoladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt asosidagi adaptiv raqamli platformalar bo'lajak pedagoglarning kasbiy moslashuvchanligini rivojlantirishda katta imkoniyatlar yaratadi. Ayniqsa, ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda bu texnologiyalar ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Shu bilan birga, quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

- SI savodxonligi bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini joriy etish;
- etik va huquqiy me'yorlarni takomillashtirish;
- texnik infratuzilmani rivojlantirish;
- mahalliy adaptiv platformalarni yaratish;
- SI dan foydalanishda muvozanatni saqlash.

Natijada, bo'lajak pedagoglarning kasbiy mobilligi oshadi va ta'lim tizimi raqamli rivojlanishning yangi bosqichiga ko'tariladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1] Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). "Artificial Intelligence in Education". CCR.
- [2] Holmes, W., et al. (2022). "AI and Education: A Critical View". Council of Europe.
- [3] Luckin, R. (2018). "Machine Learning and Human Intelligence". UCL Press.
- [4] Zawacki-Richter, O., et al. (2019). AI in higher education. "IJETHE", 16(39).
- [5] Chen, L., Chen, P., & Lin, Z. (2020). AI in education. "IEEE Access", 8.
- [6] Hwang, G. J., & Tu, Y. F. (2021). AI trends. "Mathematics", 9(6).

- [7] Redecker, C. (2017). “DigCompEdu Framework”. EU.
- [8] OECD. (2021). “Digital Education Outlook”.
- [9] UNESCO. (2021). “AI and Education”.
- [10] Bozkurt, A., & Sharma, R. (2020). Remote teaching. “Asian JDE”.
- [11] Crompton, H., et al. (2024). AI and ELT.
- [12] Tan, L. Y., et al. (2025). Adaptive learning platforms review.
- [13] Vo, T. K. A. (2025). AI in language learning.
- [14] Mirzayev, A., et al. (2025). EFL teachers and ChatGPT.